

Sygn. akt I C 710/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Krzysztof Skowron

Protokolant: Ewelina Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2014 r.

w Z.

sprawy z powództwa I. A.

przeciwko H. A. (1)

o zapłatę

1. powództwo oddała,
2. zasądza od powoda I. A. na rzecz pozwanej H. A. (1) kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. nakazuje Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Zgorzelcu wypłacić pełnomocnikowi powoda adw. R. S. kwotę 2.952 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

Sygn. akt I C 710/13

UZASADNIENIE

I. Stanowiska stron.

1. Powód, I. A., wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej H. A. (2) kwoty 12.500 zł (tytułem zachowku) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu (17 maja 2013 r.) do dnia zapłaty.
2. Pozwana, H. A. (2), wniosła o oddalenie powództwa i obciążenia powoda kosztami procesu. Zarzuciła, że powód został wydziedziczony przez spadkodawcę.

II. Stan faktyczny.

1. H. A. (1) – na podstawie testamentu z 27 stycznia 2009 r. – nabyła w całości spadek po R. A.. Aż do jego śmierci pozostawała z nim w związku małżeńskim. I. A. jest ich synem; oprócz niego mieli jeszcze troje dzieci; jedno z nich zmarło bezdziejnie jeszcze przed R. A..
2. I. A. od końca lat 90. XX w. wyjeżdżał do pracy za granicę. Jeżeli udawało mu się tam znaleźć zatrudnienie, do domu, w którym mieszkał z rodzicami, przyjeżdżał czasem raz na kilka miesięcy, czasem raz na rok. W czasie, gdy przebywał za granicą, nie utrzymywał kontaktu z rodzicami. Podczas jednego z wyjazdów (do Francji) odbył karę 6 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności za handel narkotykami i pobicia; o swojej sytuacji zawiadomił rodziców dopiero 2 lata po

skazaniu. W domu rodzinnym nadużywał alkoholu i wywoływał awantury; jedna z nich skończyła się interwencją Policji (groził wtedy rodzicom tasakiem). Z powołaniem na brak zainteresowania rodziną oraz awanturowanie się pod wpływem alkoholu został wydziedziczony przez swojego ojca (testamentem z 27 stycznia 2009 r.). W styczniu 2009 r. jego rodzice złożyli też wniosek o jego wymeldowanie z ich domu. Od lutego 2009 r. I. A. znowu przebywa w więzieniu – został skazany za usiłowanie gwałtu i pobicie.

III. Dowody i ich ocena.

1. Ustalenia faktyczne zostały dokonane na podstawie zeznań stron oraz dokumentów określonych w postanowieniu dowodowym z 30 maja 2014 r. (k 72).

2. W sprawie powód zakwestionował zasadność wydziedziczenia; w tej sytuacji pozwana musiała wykazać, że wskazana w testamencie przyczyna wydziedziczenia faktycznie istniała (art. 253 k.p.c.; por też wyrok SA w Białymstoku z 12 kwietnia 2013 r., I ACA 517/12). Prawdziwość pozostałych dokumentów nie była podważana, nie było zatem potrzeby ich dalszego uwiarygodniania (art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c.).

3a. Strony odmiennie opisały relacje powoda ze spadkodawcą. Żadna z przedstawionych wersji nie była z gruntu niewiarygodna – mogło być tak, że powód interesował się swoim ojcem, prawie codziennie do niego dzwonił i nigdy nie wszczynał w domu żadnych scysji (jak zeznał); równie prawdopodobne było, że postępował zupełnie inaczej (jak twierdziła pozwana).

3b. Fakt, że rodzice powoda podjęli działania, żeby go wymeldować, sugerował, że ich wzajemne stosunki nie układały się najlepiej; raczej bowiem nie chodziło w tym przypadku o obniżenie wysokości różnego rodzaju opłat za media, które (opłaty) uzależnione są od liczby domowników – gdyby w rachubę miały wchodzić względy finansowe, pewnie zdecydowaliby się na to wcześniej (od momentu, kiedy powód zaczął wyjeżdżać za granicę, do chwili wszczęcia postępowania administracyjnego w przedmiocie wymeldowania, minęło około 10 lat). Decyzja rodziców powoda o jego wymeldowaniu nie była konsekwencją jakiejś radykalnej zmiany sytuacji (jednorazowego zdarzenia albo krótkotrwałego ciągu zdarzeń); sensownym założeniem było zatem, że ich relacje z synem przekroczyły pewien punkt krytyczny (w wyniku długotrwałego procesu nastąpiło co najmniej istotne osłabienie łączącej ich więzi emocjonalnej); podjętą przez nich decyzję tłumaczyłoby rozgoryczenie (zmęczenie) takim zachowaniem powoda, jakie opisywała pozwana (zaprzestawanie jakichkolwiek kontaktów z rodzicami, kiedy przebywał za granicą, awanturowanie się podczas pobytów w domu). W tym sensie wymeldowanie powoda stanowiło argument za tym, że złożone przez pozwaną zeznania były prawdziwe.

3c. Za brakiem zainteresowania spadkodawcą ze strony powoda w pewnym stopniu przemawiało też to, że powód nie wiedział, kiedy wypadały urodziny jego ojca. Powód zapewniał, że w jego rodzinie takim wydarzeniom nie była nadawana żadna szczególna ranga, jednak, jak wynikało z zeznań pozwanej – chociaż istotnie nie były one uroczystość obchodzone – przyjęte było składanie sobie życzeń; pozwana pamiętała, kiedy wypadały urodziny spadkodawcy – podana przez nią ich data była prawidłowa (co można było zweryfikować w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy o sygn. I Ns 558/09).

3d. Składając zeznania, powód przyznał, że był dwukrotnie skazany na kary pozbawienia wolności za przestępstwa związane z użyciem przemocy; świadczyło to, że jest on osobą agresywną i niebezpieczną, a w konsekwencji uprawdopodobniało, że wywoływał w domu awantury (a nawet i to, że jeden raz wygrażał rodzicom tasakiem).

3e. Przeprowadzona w sprawie konfrontacja zebranych dowodów dawała podstawy do przyjęcia, że podane przez spadkodawcę przyczyny wydziedziczenia powoda nie były przez niego wyimaginowane, ale faktycznie występowały. Takie też były ostateczne wnioski Sądu.

IV. Podstawa prawna rozstrzygnięcia.

1. Wydziedziczenie jest równoznaczne z pozbawieniem prawa do zachowku (art. 1008 k.c.). Oświadczenie o wydziedziczeniu może być zawarte tylko w testamencie (art. 1008 k.c.); w jego treści musi być wskazana przyczyna wydziedziczenia (art. 1009 k.c.).

2. Wydziedziczenie może być m.in. następstwem uporczywego niedopełniania obowiązków rodzinnych względem spadkodawcy (art. 1008 pkt 3 k.c.). Zaniedbywanie obowiązków rodzinnych obejmuje również takie zachowanie, które prowadzi do faktycznego zerwania kontaktów rodzinnych i ustania więzi uczuciowej, normalnej w stosunkach rodzinnych; w rachubę wchodzi np. wszczynanie ciągłych awantur lub brak udziału w życiu spadkodawcy przejawiający się choćby brakiem zainteresowania jego sprawami (por. wyrok SN z 7 listopada 2002 r., II CKN 1397/00). W sprawie takie właśnie przyczyny legły u podstaw decyzji spadkodawcy o wydziedziczeniu powoda; nie było przy tym żadnych przesłanek do tego, żeby podważyć jego wolę. Skoro zatem powód został pozbawiony prawa do zachowku, wniesione przez niego powództwo podlegało oddaleniu.

V. Koszty.

Powód przegrał sprawę i w związku z tym został obciążony obowiązkiem zwrotu kosztów procesu pozwanej (art. 98 k.p.c.); nie miało przy tym znaczenia, że został zwolniony od kosztów sądowych (art. 108 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Poniesione przez pozwaną koszty procesu obejmowały wynagrodzenie jej pełnomocnika (2.400 zł [§ 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – dalej: rozporządzenie MS]) i uiszczoną opłatę skarbową od pełnomocnictwa (17 zł). Ustanowionemu z urzędu pełnomocnikowi powoda – ze względu na to, że jego koszty nie zostały opłacone przez powoda – zostało przyznane od Skarbu Państwa wynagrodzenie, powiększone o stawkę podatku od towarów i usług (art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 19 pkt 1, § 6 pkt 5 i § 2 ust. 3 rozporządzenia MS).